

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTRA KLIMATU

Warszawa, dnia 14 stycznia 2020 r.

Poz. 7

ZARZĄDZENIE

MINISTRA KLIMATU¹⁾

z dnia 13 stycznia 2020 r.

w sprawie zadań ochronnych dla Świętokrzyskiego Parku Narodowego na lata 2020-2021

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U z 2018 r. poz. 1614, poz. 2244 i 2430 oraz z 2019 r. poz. 1696 i 1815) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się zadania ochronne dla Świętokrzyskiego Parku Narodowego na lata 2020–2021.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz wskazanie sposobów eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową, stanowiące załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ustalenie miejsc udostępnionych w celach edukacyjnych, turystycznych, kulturowych, rekreacyjnych, sportowych, fotografowania i filmowania oraz maksymalnej liczby osób

---

¹⁾ Minister Klimatu kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu (Dz. U. poz. 2266).

mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, stanowiące załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER KLIMATU

Michał Kurtyka

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA i OCENA ISTNIEJĄCYCH i POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
WEWNĘTRZNYCH i ZEWNĘTRZNYCH ORAZ WSKAZANIE SPOSOBÓW
ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ i ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń ¹⁾	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Przebywanie osób w miejscach niedostępnianych	Ukierunkowanie ruchu osób przebywających na terenie ŚPN ²⁾ , przez: 1) oznakowanie granicy zewnętrznej ŚPN; 2) konserwację istniejących szlabanów metalowych oraz montaż nowych szlabanów, w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów na tereny niedostępniowane; 3) kopanie rowów zapobiegających szkodnictwu; 4) zaprojektowanie, budowę, modernizację i konserwację infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej; 5) konserwację szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych polegającą w szczególności na usuwaniu powstałych szkód, przeprowadzaniu prac porządkowych, czyszczeniu i impregnacji obiektów, uzupełnianiu ubytków w oznakowaniu szlaków i ścieżek edukacyjnych; 6) korekty przebiegu szlaków turystycznych oraz ścieżek edukacyjnych; 7) zaprojektowanie, wytyczenie i oznakowanie w terenie nowych szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych
2	Lokalny niedobór martwych drzew w ekosystemach leśnych oraz niepełne spektrum ich zróżnicowania pod względem rozmiarów, formy i stopnia rozkładu	Pozostawianie w ekosystemach leśnych wszystkich drzew złamanych, wywróconych, obumierających i martwych, o ile nie zagraża to założonym celom ochrony, bezpieczeństwu osób i mienia, a także nie powoduje utrudnień komunikacyjnych na drogach publicznych i wewnętrznych
3	Ograniczanie naturalnej różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych	1. Usuwanie z drzewostanów obcych gatunków drzew, w szczególności posiadających skłonności inwazyjnego rozprzestrzeniania się, z pozostawianiem wszystkich drzew martwych.

	i nieleśnych oraz blokowanie lub spowalnianie procesów renaturyzacyjnych w drzewostanach, wywołane obecnością gatunków obcych	2. Usuwanie z warstw runa i podszytu w ekosystemach leśnych obcych gatunków roślin zielnych i krzewów, w szczególności gatunków inwazyjnych. 3. Usuwanie w ekosystemach nieleśnych obcych gatunków roślin zielnych, krzewów i drzew (w tym siewek, odrośli), w szczególności wykazujących skłonności do inwazyjnego rozprzestrzeniania się
4	Brak odnowienia naturalnego modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>) w drzewostanie na Chełmowej Górze, kształtowanego w przeszłości czynnikami antropogenicznymi (wypasem, ekstensywnym użytkowaniem przerębowym)	1. Usuwanie z drzewostanu drzew wywołujących silne ocienienie dna lasu, w szczególności buka (<i>Fagus L.</i>), z wyłączeniem drzew martwych, obumierających oraz z wykształconymi dziuplami – próchnowiskami. 2. Usuwanie młodego pokolenia drzew lub krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej i podrostu drzew z gatunków wywołujących silne ocienienie, w szczególności buka (<i>Fagus L.</i>) – wykaszanie, wrywanie z korzeniami lub wypas, 3. Mechaniczne przygotowanie gleby i grodzenie
5	Utrata charakterystycznej fizjonomii półnaturalnych lasów jodłowych, w tym siedliska przyrodniczego -wyżynny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum</i> <i>polonicum</i>)	Podejmowanie działań z zakresu ochrony czynnej mających na celu utrzymanie lub odtworzenie struktury piętrowej i wiekowej typowej dla półnaturalnych świętokrzyskich lasów jodłowych, w tym ograniczanie nadmiernego rozwoju buka (<i>Fagus L.</i>), w niektórych fragmentach jedlin
6	Zaburzenie procesów renaturyzacji ekosystemów leśnych w zakresie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej w drzewostanach sztucznego pochodzenia	Usuwanie drzew przeszkadzających renaturyzacji ekosystemów
7	Sukcesja drzew i krzewów w cennych przyrodniczo łądowych ekosystemach	1. Usuwanie drzew i krzewów zagrażających celom ochrony oraz koszenie i wypas zwierząt w ekosystemach łąkowych, murawowych, zaroślowych i niektórych leśnych, w celu powstrzymania sukcesji niepożądanych drzew i krzewów wraz

	nieleśnych, zbiorowiskach naskalnych i kserotermicznych oraz cennych stanowiskach florystycznych	z wywozem skoszonej biomasy, z pozostawianiem jej nieznaczej ilości jako miejsca rozwoju, schronienia i zimowania niektórych bezkręgowców i drobnych kręgowców. 2. Usuwanie ze zbiorowisk naskalnych, w tym kserotermicznych, drzew i krzewów zagrażających celom ochrony roślin zielnych. 3. Pielęgnowanie cennych stanowisk florystycznych podlegających procesowi zarastania i nadmiernego ocienienia przez drzewa i krzewy
8	Zmiany w ekosystemach nieleśnych w wyniku eutrofizacji	1. Wywóz skoszonej biomasy. 2. Prowadzenie kontrolowanego wypasu, w szczególności w siedliskach, w których wypas jest wskazany
9	Przesuszenie siedlisk i obniżanie się poziomu wód podziemnych w wyniku różnych czynników naturalnych i antropogenicznych	1. Wykonywanie przegród z naturalnych materiałów miejscowego pochodzenia na wybranych ciekach wodnych. 2. Likwidacja historycznych rowów odwadniających i innych antropogenicznych przekształceń powierzchni gruntu przyspieszających spływ wód powierzchniowych
10	Wydeptywanie pokrywy glebowej i roślin przez turystów i okoliczną ludność	1. Konserwacja nawierzchni szlaków turystycznych. 2. Budowa i remont urządzeń turystycznych według Parkowego Systemu Informacji. 3. Wykonanie zabezpieczeń technicznych w tym ogrodzeń, barier i szlabanów, obsadzanie rodzimymi gatunkami krzewów leśnych. 4. Likwidacja nielegalnych zejść ze szlaków. 5. Umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych w miejscach szczególnie narażonych na nielegalne wkraczanie ludzi. 6. Prowadzenie działalności edukacyjnej i prewencyjnej m. in. przez ustawienie tablic informujących o zasadach poruszania się na szlakach
11	Erozja gleby wzdłuż szlaków turystycznych, komunikacyjnych i dawnych szlaków zrywkowych	1. Uzupełnianie poerozyjnych ubytków gruntu. 2. Kierowanie spływającej wody do wnętrza lasu. 3. Zabudowa przeciwoerozyjna spowalniająca spływ powierzchniowy wód opadowych z dróg, ścieżek i szlaków turystycznych oraz eliminująca wydeptywanie inicjujące erozję. 4. Optymalizacja sieci szlaków zrywkowych i dróg transportu drewna oraz skoszonej biomasy, wyrównywanie kolein po zakończeniu prac. 5. Stosowanie w miarę możliwości zrywki konnej i konnego transportu. 6. Likwidacja dawnych szlaków zrywkowych i zbędnych dróg leśnych

12	Zanieczyszczenie wód	Budowa wysokosprawnych oczyszczalni ścieków lub modernizacja istniejących, celem objęcia ich zasięgiem wszystkich obiektów na terenie ŚPN oraz podłączenie tych obiektów do sieci kanalizacyjnej w miarę rozbudowy tej sieci
13	Zanieczyszczenie powietrza	Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń przez: 1) termomodernizację budynków ŚPN; 2) zastosowanie lub wymianę izolacji termicznej budynków ŚPN; 3) modernizację lub wymianę instalacji grzewczej z możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii w budynkach ŚPN
14	Zużycie techniczne zabytków budownictwa i architektury	Prace konserwacyjne i rewitalizacyjne budynków oraz ich otoczenia

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń ¹⁾	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zagrożenie osób i mienia oraz utrudnienia komunikacyjne na drogach publicznych i wewnętrznych, w szczególności na szlakach turystycznych i innych miejscach udostępnionych, spowodowane przez powalające się drzewa	Usuwanie lub obalanie drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi
2	Ubożenie biocenozy leśnej, w szczególności w zakresie bogactwa gatunkowego grzybów i bezkręgowców, wynikające z obniżonego udziału w drzewostanach starych drzew	Pozostawienie w drzewostanach wszystkich drzew gatunków rodzimych w wieku powyżej 100 lat do naturalnego zestarzenia się i obumarcia, za wyjątkiem drzew przeznaczonych do usunięcia w ramach działań wynikających z ochrony czynnej oraz działań wynikających z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa publicznego
3	Prowadzenie gospodarki rolnej i leśnej oraz innej działalności gospodarczej, a także negatywny wpływ	1. Wykup gruntów prywatnych położonych w granicach ŚPN. 2. Prowadzenie edukacji wśród społeczności lokalnej w zakresie sposobów eliminacji lub ograniczenia występujących zagrożeń. 3. Egzekwowanie obowiązku zgłaszania Służbie Parku Narodowego konieczności przejazdu drogami wewnętrznymi

	zabudowy mieszkalnej i gospodarczej zlokalizowanej na gruntach niebędących w użytkowaniu wieczystym ŚPN	ŚPN nieudostępnionymi do publicznego użytku oraz kontrola prawidłowego korzystania z takich dróg.
4	Zarastanie historycznych cmentarzy i miejsc pamięci narodowej przez roślinność	Wykaszenie roślinności oraz pielęgnacja zadrzewień i zakrzewień w tych miejscach
5	Pogarszanie się stanu i niszczenie zabytkowych kapliczek i innych obiektów zabytkowych oraz miejsc pamięci narodowej	Bieżące przeglądy stanu, remonty i konserwacja, a także pielęgnacja zieleni towarzyszącej
6	Wzmoczone obumieranie drzew i drzewostanów w wyniku masowego pojawiania się owadów i grzybów pasożytniczych	Monitorowanie liczebności kambiofagicznych, foliofagicznych owadów oraz innych organizmów patogenicznych i prognozowanie ich wzmożonego pojawiania się przez: 1) wykładanie pułapek feromonowych i analizę odłowionego materiału (w tym fauny towarzyszącej); 2) jesienne poszukiwania foliofagów sosny (<i>Pinus L.</i>) w ściółce; 3) ocenę zasiedlenia pędów jodłowych przez zwójki jodłowe metodą prób fotoeklektorowych; 4) ocenę tempa i przyczyn wydzielenia się drzew z drzewostanów.

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń ¹⁾	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Przerywanie powiązań przyrodniczych ŚPN (w tym korytarzy ekologicznych) z otoczeniem, w szczególności z sąsiadującymi obszarami Natura 2000, Górami Świętokrzyskimi oraz Doliną Wisły, a w konsekwencji	Działania na rzecz wprowadzenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, a także do decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, regulacji zapobiegających przerywaniu powiązań przyrodniczych ŚPN z otoczeniem, w szczególności lokowania zabudowy lub obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej niesłużących ochronie przyrody

	doprowadzenie do zubożenia genetycznego i gatunkowego roślin i zwierząt ŚPN	
2	Szkodnictwo leśne, przez: 1) zakłócanie przebiegu naturalnych procesów w ekosystemach oraz nielegalne pozyskiwanie drewna (drzew żywych i martwych, stojących i powalonych), obłamanych konarów i gałęzi (chrustu), świeżych gałęzi jodłowych (stroiszu), runa leśnego; 2) kłusownictwo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekopywanie miejsc nielegalnych wjazdów. 2. Systematyczne patrołowanie terenu. 3. Monitorowanie kamerami rejestrującymi i alarmującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc szczególnie narażonych na szkodnictwo. 4. Montaż szlabanów uniemożliwiających wjazd do lasu. 5. Ograniczenie do niezbędnego minimum wykorzystywania dróg w celach przemieszczania się pojazdami oraz nieudrażnianie aktualnie niewykorzystywanych dróg, ścieżek i dawnych szlaków zrywkowych. 6. Wzmocnienie dokonywanych przez Służbę Parku Narodowego kontroli w potencjalnych miejscach kradzieży drewna (w tym złomów, wywrotów i martwych drzew stojących). 7. Umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych, informujących o zakazie wstępu i zagrożeniach bezpieczeństwa osób przebywających poza miejscami udostępnionymi. 8. Prowadzenie edukacji wśród społeczności lokalnej na temat celów ochrony w parku narodowym i roli martwych drzew w prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemów leśnych
3	Pożary lasu i łąk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji terenu pod kątem występowania pożarów w ramach patroli i służb. 2. Uzupełnianie i konserwacja bazy sprzętu przeciwpożarowego. 3. Porządkowanie dna lasu i inne czynności porządkowe przy drogach publicznych w ramach prewencji przeciwpożarowej. 4. Bieżące naprawy dojazdów pożarowych przez uzupełnianie ubytków w nawierzchni oraz usuwanie roślinności w rowach i na poboczach, usuwanie gałęzi drzew wchodzących w światło drogi
4	Zakłócanie naturalnych zachowań zwierząt przez światło, antropogeniczne dźwięki i zapachy, a także obecność zwierząt domowych w pobliżu obiektów budowlanych i dróg zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie granic ŚPN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie kontroli miejsc szczególnie narażonych na nielegalną penetrację ludzką przez Służbę Parku Narodowego. 2. Umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych w miejscach szczególnie narażonych na nielegalną penetrację ludzką oraz tablic informujących o zakazie wstępu i zagrożeniach bezpieczeństwa osób przebywających poza miejscami udostępnionymi w celach turystycznych. 3. Prowadzenie przez Służbę Parku Narodowego edukacji społeczności lokalnej na temat celów ochrony w parku narodowym oraz w zakresie sposobów eliminacji lub

		<p>ograniczenia zagrożeń generowanych przez przylegające do ŚPN tereny zabudowane i zamieszkałe.</p> <p>4. Działania na rzecz wprowadzenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zapisów zapobiegających powstawaniu w bezpośrednim sąsiedztwie ŚPN nowych obiektów budowlanych</p>
5	Niszczenie siedlisk roślin, zwierząt i grzybów, będące skutkiem zanieczyszczeń (powietrza, gleby i wód gruntowych) emitowanych przez obiekty budowlane i drogi zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie granic ŚPN	Prowadzenie przez Służbę Parku Narodowego edukacji społeczności lokalnej na temat celów ochrony w parku narodowym oraz w zakresie sposobów eliminacji lub ograniczenia zagrożeń generowanych przez przylegające do ŚPN tereny zabudowane i zamieszkałe
6	Ryzyko wkraczania i rozprzestrzeniania się na terenie ŚPN roślin synantropijnych i obcego pochodzenia	<p>1. Prowadzenie przez Służbę Parku Narodowego edukacji społeczności lokalnej na temat celów ochrony w parku narodowym oraz w zakresie sposobów eliminacji lub ograniczenia zagrożeń ze strony roślin synantropijnych i obcego pochodzenia, w szczególności inwazyjnych, generowanych przez przylegające do ŚPN tereny zabudowane i zamieszkałe.</p> <p>2. Propagowanie działań zmierzających do likwidacji stanowisk gatunków obcego pochodzenia o cechach inwazyjnych w otulinie ŚPN</p>
7	Zanieczyszczenie powierzchni gruntu, wód powierzchniowych i gleby	<p>1. Prowadzenie przez Służbę Parku Narodowego kontroli miejsc szczególnie narażonych na zanieczyszczanie odpadami i egzekwowanie przestrzegania zakazów obowiązujących w tym zakresie.</p> <p>2. Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów.</p> <p>3. Usuwanie na bieżąco ze środowiska, występujących w rozproszeniu odpadów stałych, segregacja i wywóz odpadów.</p> <p>4. Likwidacja eternitowych pokryć dachowych i ich utylizacja</p>
8	Zanieczyszczenie powietrza	Prowadzenie przez Służbę Parku Narodowego edukacji wśród społeczności lokalnej na temat zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza oraz w zakresie sposobów eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń generowanych przez przylegające do ŚPN tereny zabudowane i zamieszkałe

9	Mała świadomość dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w społecznościach lokalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja społeczeństwa w zakresie podnoszenia świadomości dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. 2. Utrzymanie terenów ćwiczeń edukacyjnych i ścieżek edukacyjnych. 3. Tworzenie nowych obiektów i ścieżek edukacyjnych. 4. Działalność Muzeum Przyrodniczego na Łysej Górze i innych obiektów służących edukacji przyrodniczej
10	Niszczenie form skałkowych, źródeł i stanowisk geologicznych przez turystów i okoliczną ludność	<ol style="list-style-type: none"> 1. Likwidacja nielegalnych zejść ze szlaków. 2. Konserwacja nawierzchni istniejących szlaków turystycznych. 3. Wykonanie barier lub ogrodzeń chroniących formy skalne i stanowiska geologiczne. 4. Prowadzenie przez Służbę Parku Narodowego kontroli miejsc szczególnie narażonych na niszczenie i egzekwowanie przestrzegania zakazów obowiązujących w tym zakresie. 5. Czyszczenie skałek z napisów

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń ¹⁾	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	<p>Presja urbanizacyjna w pobliżu granic ŚPN zagrażająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zwiększeniem zanieczyszczenia gleby, wód powierzchniowych i gruntowych oraz powietrza; 2) zwiększeniem zagrożenia wkraczaniem na tereny chronione ŚPN antropofitów i organizmów obcych o cechach gatunków inwazyjnych; 3) zakłócaniem naturalnych zachowań behawioralnych zwierząt przez 	<p>Prowadzenie działań na rzecz utrzymania w otulinie ŚPN, wzdłuż granic, stref wolnych od zabudowy mieszkalnej, gospodarczej, przemysłowej i innej niesłużącej bezpośrednio ochronie przyrody oraz dróg utwardzonych (z zachowaniem dotychczasowych sposobów użytkowania gruntów) oraz propagowanie odstąpienia od budowy nowych dróg utwardzonych</p>

	<p>światło, antropogeniczne dźwięki i zapachy oraz wzmożoną penetrację ludzką i zwierząt domowych, w szczególności psów i kotów.</p>	
2	<p>Zagrożenie ekosystemów leśnych i łąkowych przez pożary</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie systematycznej edukacji mieszkańców otuliny ŚPN. 2. Utrzymanie przejezdności dróg wewnętrznych służących utrzymaniu bezpieczeństwa przeciwpożarowego. 3. Utrzymanie sieci łączności GSM oraz magazynów sprzętu przeciwpożarowego. 4. Utrzymywanie w stałej gotowości bojowej, w okresach zwiększonego zagrożenia pożarowego (okres wiosennego nielegalnego wypalania traw, długotrwałe susze), pojazdu z agregatem gaśniczym
3	<p>Dewastacja krajobrazu pasm górskich (głównie Łysogórskiego i Klonowskiego) oraz dolin między tymi pasmami przez zabudowę terenów rolniczych przyległych do granic ŚPN</p>	<p>Prowadzenie działań na rzecz utrzymania w otulinie ŚPN, wzdłuż granic, stref wolnych od zabudowy mieszkalnej, gospodarczej, przemysłowej i innej niesłużącej bezpośrednio ochronie przyrody (z zachowaniem dotychczasowych sposobów użytkowania) oraz propagowanie odstąpienia od budowy nowych dróg utwardzonych</p>
4	<p>Zmiana warunków siedliskowych na skutek nieprzewidywalnych zmian pogodowych, zwłaszcza klęsk żywiolowych i katastrof naturalnych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego. 2. Podejmowanie działań mających na celu zachowanie trwałości istnienia populacji rzadkich i zagrożonych gatunków rodzimej fauny i flory
5	<p>Choroby o charakterze epizootii</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem dzika (<i>Sus scrofa</i>). 2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizootii lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych.

Objaśnienia:

- 1) Ocena zagrożeń wyraża się w uszeregowaniu zagrożeń od najistotniejszego
- 2) ŚPN – Świętokrzyski Park Narodowy

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM
RODZAJU, ROZMIARU i LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarze ochrony ścisłej

W ekosystemach leśnych i nieleśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Budowa, konserwacja, naprawa i wymiana: 1) infrastruktury turystycznej oraz informacyjno- edukacyjnej według Parkowego Systemu Informacji na szlakach turystycznych oraz ścieżkach i obiektach edukacyjnych; 2) nawierzchni szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych, w szczególności przez profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków poerozcyjnych, naprawa rowów odpływowych i przepustów, wykonanie rowków odpływowych kierujących wodę do wnętrza lasu na ich stromych odcinkach	Według potrzeb	Tereny udostępnione na obszarze ochrony ścisłej
2	Zbieranie i usuwanie poza teren ŚPN ²⁾ , pojawiających się zanieczyszczeń stałych (odpadów)	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej, w szczególności tereny udostępnione i ich sąsiedztwo
3	Zapobieganie fekalizacji ekosystemów przez ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet	Według potrzeb	Tereny udostępnione na obszarze ochrony ścisłej
4	1. Ścinanie lub obalanie pojedynczych drzew, prowadzenie prac chirurgii drzew zagrażających bezpieczeństwu osób i mienia, położonych w odległości nie większej niż 1,5 wysokości danego drzewa od miejsca udostępnionego, obiektów wykorzystywanych gospodarczo, gruntów obcej własności oraz dróg. Pozostawienie kłód lub strzał na miejscu w całości. W miarę możliwości, maskowanie wizualnych skutków zabiegów celem zachowania krajobrazu lasu naturalnego.	Według potrzeb	Tereny udostępnione, ich sąsiedztwo oraz sąsiedztwo infrastruktury technicznej i na obszarze ochrony ścisłej graniczących z gruntami użytkowanymi gospodarczo

	<p>2. Usuwanie drzew złamanych, przewróconych lub ich fragmentów, tarasujących szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne i drogi – przesuwanie kłód lub strzał poza szlaki, ścieżki i drogi lub wykonywanie przejść przez nie.</p> <p>3. Odkrzaczanie szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych przez ręczne i mechaniczne wycinanie krzewów oraz młodego podrostu drzew, celem prawidłowego ukierunkowania ruchu turystycznego</p>		
5	<p>1. Inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin, zwierząt i grzybów.</p> <p>2. Monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów.</p> <p>3. Prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych.</p> <p>4. Prowadzenie badań naukowych</p>	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
6	<p>1. Systematyczne patrolowanie terenu pod kątem szkodnictwa.</p> <p>2. Monitorowanie kamerami rejestrującymi i alarmującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc szczególnie narażonych na szkodnictwo.</p> <p>3. Wzmoczenie przez Służbę Parku Narodowego kontroli dokonywanych w potencjalnych miejscach kradzieży drewna, w szczególności złomów, wywrotów i posuszu stojącego a także pozyskiwania stroiszu jodłowego.</p> <p>4. Umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych</p>	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
7	Naprawa ubytków i remonty dróg pożarowych i wewnętrznych	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej w O.O. Klonów
8	Przystosowanie przyrodniczo - kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna do ruchu turystycznego, z dopuszczeniem ruchu rowerowego, przez prace ziemne i budowę infrastruktury turystyczno-informacyjnej	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej w O.O. Dąbrowa, Święta Katarzyna
9	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej na Przełęcz Hucką do ruchu turystycznego, od	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej w O.O. Św. Krzyż

	przyrodniczo – kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna		
10	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej na Przełęcz Św. Mikołaja do ruchu turystycznego, od przyrodniczo – kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej w O.O. Dąbrowa i O.O. Św. Katarzyna
11	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej Bukowa Góra – Wilków do ruchu turystycznego, z dopuszczeniem ruchu rowerowego	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej w O.O. Klonów
12	Monitorowanie występowania i usuwanie obcych geograficznie gatunków roślin, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych oraz ich eliminacja w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla ekosystemów ŚPN	Według potrzeb i stwierdzenia zagrożenia wynikających z prowadzonej na bieżąco inwentaryzacji	Obszar ochrony ścisłej

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarze ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Budowa, konserwacja, naprawa i wymiana: 1) infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej według Parkowego Systemu Informacji, na szlakach turystycznych oraz ścieżkach i obiektach edukacyjnych; 2) nawierzchni szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych, w szczególności przez profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków poerozyjnych, naprawa rowów odpływowych i przepustów, wykonanie rowków odpływowych kierujących wodę do wnętrza lasu na ich stromych odcinkach.	Według potrzeb	Tereny udostępnione na obszarze ochrony czynnej
2	Zbieranie i usuwanie poza teren ŚPN, pojawiających się zanieczyszczeń stałych (odpadów)	Według potrzeb	Całość obszaru ochrony czynnej, w szczególności tereny udostępnione

			i ich sąsiedztwo
3	Zapobieganie fekalizacji ekosystemów przez ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet	Według potrzeb	Tereny udostępnione na obszarze ochrony czynnej
4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ścinanie lub obalanie pojedynczych drzew oraz prowadzenie prac chirurgii drzew zagrażających bezpieczeństwu osób przebywających na szlakach turystycznych, ścieżkach edukacyjnych, drogach publicznych i wewnętrznych oraz w obiektach, położonych w odległości nie większej niż 1,5 wysokości danego drzewa lub jego stojącego fragmentu od miejsca udostępnionego. 2. Usuwanie drzew złamanych lub przewróconych tarasujących szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne i drogi publiczne – przesuwanie ich poza szlaki, ścieżki i drogi publiczne lub usuwanie ich w miejscach stwarzających zagrożenie. 3. Odkrzaczanie szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych przez ręczne i mechaniczne wycinanie krzewów oraz młodego podrostu drzew, celem prawidłowego ukierunkowania ruchu turystycznego 	Według potrzeb	Tereny udostępnione i ich sąsiedztwo na obszarze ochrony czynnej
5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ścinanie lub obalanie pojedynczych drzew oraz prowadzenie prac chirurgii drzew zagrażających bezpieczeństwu osób i mienia, obiektów budowlanych, linii energetycznych, dróg oraz w pobliżu gruntów użytkowanych gospodarczo. 2. Usuwanie drzew złamanych lub przewróconych, tarasujących drogi oraz grunty użytkowane gospodarczo, celem zapewnienia bezpieczeństwa osób i mienia oraz bezpieczeństwa pożarowego 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
6	Monitorowanie występowania i usuwanie obcych geograficznie gatunków roślin, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych oraz ich eliminacja w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla ekosystemów ŚPN	Według potrzeb i stwierdzenia zagrożenia wynikających z prowadzonej na bieżąco inwentaryzacji	Obszar ochrony czynnej
7	Wspomaganie naturalnych procesów renaturyzacyjnych zachodzących w drzewostanach	96,63 ha	Oddziały – 1c, 6a, 12a, 12d, 22a, 22c-d,

	przez usuwanie drzew obcych geograficznie, głównie wprowadzonych w wyniku sadzenia sosny (<i>Pinus sylvestris</i>), hamującej tempo tych procesów. Usuwane będą drzewa, których pierśnica nie przekracza średniej pierśnicy gatunku w górnym piętrze drzewostanu o 30% (wg. opisu taksacyjnego wydzielenia)		46c, 54c, 54f, 54n, 64a, 64b, 256c, 256d, 257i, 257k, 257l, 257m
8	Odtwarzanie prawidłowej struktury gatunkowej i przestrzennej drzewostanów pogospodarczych z dominującą jednowiekową jodłą w drzewostanie (kształtowanie struktury jedlin, wspomaganie spontanicznych procesów renaturyzacyjnych w drzewostanie), przez usuwanie części drzew. Usuwane będą drzewa, których pierśnica nie przekracza średniej pierśnicy gatunku w górnym piętrze drzewostanu o 30% (wg. opisu taksacyjnego wydzielenia)	49,93 ha	Oddziały – 65b, 111b, 111f-g, 148t, 173b, 173f-g, 181d, 182h, 183d, 202i
9	Kształtowanie siedliska modrzewia (<i>Larix decidua</i>), w szczególności podgatunku modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>), a także wspomaganie naturalnych odnowień tego gatunku, włącznie z wycięciem drzew w celu odsłonięcia powierzchni oraz przygotowanie gleby pod naturalny obsiew. Grodzenie lub zabezpieczenie odnowień i podrostów celem ograniczenia uszkodzeń ze strony zwierząt kopytnych	37,83 ha	Oddziały – 1Ad, 1Ag-i, 2Ah, 3Aa, 3Ac-d
10	Usuwanie obcych geograficznie osobników modrzewia zagrażających miejscowemu genotypowi modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>) na Uroczysku Chełmowa Góra	156,57 ha	Oddziały – 1Aa-j, 2Aa-h, 3Aa-l, 4Ab-f, 4Ah, 5Ab-f, 5Ah-i, 5Ak-l
11	Kształtowanie widnego lasu (grądu, dąbrowy lub boru mieszanego o luźnej więźbie drzewostanu) o charakterze pastwiskowym, ze znacznym udziałem drzew starych – usuwanie części drzew w wieku do 100 lat oraz krzewów podszytowych i w miarę możliwości wprowadzenie kontrolowanego wypasu	20,03 ha	Oddziały – 3Ak-l, 4Ac
12	Monitorowanie liczebności wybranych gatunków kambio- i foliofagów posiadających skłonność do masowego pojawiania się (kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), i krobik modrzewiowiec (<i>Coleophora laricella</i>), przez wykładanie pułapek zapachowych	15 szt.	Oddziały – 1Ab, 1Af, 1Aj, 3Ac, 3Ah, 24d, 29d, 76c, 79b, 203c, 239d, 249a, 256c, 258a, 266b

	(feromonowych) i analiza odłowionego materiału oraz fauny towarzyszącej		
13	Monitorowanie we współpracy z Zespołem Ochrony Lasu w Radomiu nasilenia występowania foliofagów sosny (<i>Pinus sylvestris</i>) przez kontrolne poszukiwania owadów w ściółce leśnej	7 prób	Oddziały – 5c, 12a, 46c, 62g, 211a, 247b, 267a
14	Monitorowanie (prognozowanie) nasilenia występowania zwójek (<i>Tortricidae</i>) związanych z jodłą (<i>Abies alba</i>), przez wypłaszanie larw i postaci dojrzałych w fotoeklektorach, z pobranych prób gałęzi jodłowych	15 prób obejmujących 3-5 gałęzi każda	Oddziały – 67a, 91d, 98a, 105b, 164b, 172d, 177a, 184b, 194b, 202b-c, 202f, 204a, 208b, 209b
15	Zbiór nasion drzew i krzewów stanowiących naturalne komponenty flory ŚPN, w tym nasiona buka (<i>Fagus silvatica</i>), jodły (<i>Abies alba</i>), sosny (<i>Pinus silvestris</i>) i modrzewia (<i>Larix decidua</i>) w tym podgatunku modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>) w drzewostanach zarejestrowanych w Biurze Nasiennictwa Leśnego celem ich wykorzystania przez podmioty zewnętrzne	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej, a w odniesieniu do buka, jodły, sosny i modrzewia Oddziały – 1Aa-j, 2Aa-h, 3Aa-l, 4Ac, 29f, 38f, 65c, 94y, 163c, 224a, 232a, 233a-b
16	Naprawa uszkodzonych rowów granicznych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
17	Likwidacja zbędnych wjazdów do lasu przez wykopanie rowów poprzecznych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
18	Przebudowa drogi leśnej na dojazd pożarowy w O.O. Św. Krzyż	500 m	Oddziały 202n, 203b, 203g, 203i, 203k
19	Naprawy i utrzymanie dróg i dojazdów pożarowych oraz dróg wewnętrznych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
20	Usuwanie leżących gałęzi i chrustu oraz okrzesywanie ściętych drzew z dna lasu i inne czynności porządkowe w ramach prewencji przeciw pożarowej na terenach przyległych do dróg publicznych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
21	W miejscach pamięci narodowej (mogiły i pomniki): 1) ręczne wykaszanie roślinności; 2) pielęgnacja zadrzewień i zakrzewień; 3) usuwanie zagrożeń i utrzymanie porządku; 4) bieżące naprawy i konserwacje.	Według potrzeb	Obwody ochronne – Święty Krzyż, Święta Katarzyna, Klonów, Dębno, Dąbrowa, Podgórze

22	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin, zwierząt i grzybów. 2. Monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów. 3. Prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych. 4. Prowadzenie badań naukowych, których wyniki mogą być wykorzystane w planowaniu sposobów ochrony przyrody i realizacji tej ochrony 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
23	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczne patrolowanie terenu – prewencja szkodnictwa. 2. Monitorowanie kamerami rejestrującymi i alarmującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc szczególnie narażonych na szkodnictwo. 3. Montaż szlabanów uniemożliwiających wjazd do lasu. 4. Wzmożenie przez Służbę Parku Narodowego kontroli dokonywanych w potencjalnych miejscach kradzieży drewna, w szczególności złomów, wywrotów i posuszu stojącego a także pozyskiwania stroiszu jodłowego. 5. Umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
24	Naprawa uszkodzonych przepustów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
25	Kształtowanie okrajka między lasem a terenem otwartym przy obiektach administracyjnych i mieszkalnych ŚPN przez formowanie lub usuwanie drzew i wysokich krzewów, w pasie do 25 m od ścian budynków	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
26	Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących ze spontanicznej sukcesji spod linii energetycznych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
27	Ograniczenie liczebności populacji dzika (<i>Sus scrofa</i>) ze względu na zagrożenie rozprzestrzeniania się wirusa Afrykańskiego Pomoru Świń, w drodze: <ol style="list-style-type: none"> 1) odstrzału redukcyjnego; 2) odstrzału sanitarnego; 3) odłowu odłowniami 	Do 0,1 osobnika/km ² .	Obszar ochrony czynnej

28	Przystosowanie do ruchu turystycznego przyrodniczo-kulturowej ścieżki edukacyjnej z dopuszczeniem ruchu rowerowego „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna przez prace ziemne i budowę infrastruktury turystyczno-informacyjnej	Ok. 14 km	Obszar ochrony czynnej
29	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej na Przełęcz Hucką do ruchu turystycznego, od przyrodniczo – kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej w O.O. Św. Krzyż
30	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej na Przełęcz Św. Mikołaja do ruchu turystycznego, od przyrodniczo – kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej w O.O. Dąbrowa i O.O. Św. Katarzyna
31	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej Bukowa Góra – Wilków do ruchu turystycznego z dopuszczeniem ruchu rowerowego	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej w O.O. Klonów
32	Czyszczenie skałek z napisów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Budowa, konserwacja, naprawa i wymiana: 1) infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej według Parkowego Systemu Informacji na szlakach turystycznych oraz ścieżkach i obiektach edukacyjnych; 2) nawierzchni szlaków turystycznych, ścieżek i obiektów edukacyjnych, w szczególności profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków poerozyjnych, naprawa rowów odpływowych i przepustów, wykonanie rowków odpływowych kierujących wodę do wnętrza lasu na ich stromych odcinkach	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
2	Zbieranie i usuwanie poza teren ŚPN, pojawiających się zanieczyszczeń stałych (odpadów)	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

3	<p>1. Ścinanie lub obalanie pojedynczych drzew oraz prowadzenie prac chirurgii drzew, zagrażających bezpieczeństwu osób przy szlakach turystycznych, ścieżkach i obiektach edukacyjnych, przy drogach oraz w innych miejscach udostępnionych.</p> <p>2. Odkrzaczanie szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych przez ręczne i mechaniczne wycinanie krzewów oraz młodego podrostu drzew, celem prawidłowego kształtowania ruchu turystycznego</p>	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej bezpośrednio przylegające do terenów udostępnionych i dróg
4	<p>1. Systematyczne patrolowanie terenu – prewencja szkodnictwa.</p> <p>2. Monitorowanie kamerami rejestrującymi i alarmującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc szczególnie narażonych na szkodnictwo.</p> <p>3. Montaż szlabanów uniemożliwiających wjazd.</p> <p>4. Umieszczanie tablic informacyjnych i ostrzegawczych.</p> <p>5. Kopanie rowów przeciwdziałających nielegalnym wjazdom</p>	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
5	Inwentaryzacja i monitorowanie występowania obcych geograficznie gatunków roślin, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych oraz ich eliminacja w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla ekosystemów ŚPN	Według potrzeb i stwierdzenia zagrożenia wynikających z prowadzonej na bieżąco inwentaryzacji	Obszar ochrony czynnej
6	Koszenie wybranych łąk wraz z wywozem ściętej biomasy	22,02 ha	Oddziały – 11k, 22h-i, 44c, 44i-k, 45b, 45f, 45h-i, 54d, 55c, 56j, 115j, 239 g, 239i-j, 248g, 248m-s, 249b, 256f, 257j
7	Koszenie wybranych łąk w celu powstrzymania sukcesji	2,31 ha	Oddziały – 2o, 11h, 61c, 62a
8	Ochrona bogatych florystycznie niżowych muraw bliźniczkowych, siedlisk zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych i przeplatki aurinii (<i>Euphydrys aurinia</i>) przez wykonanie koszenia z usuwaniem	Według potrzeb	Oddziały – 74a, 23l, 26c, 42a, b, 23g, 59d, 58a, 14h, 38g, 60d, 251b, 64s

	biomasy oraz usuwanie (wycinka, karczowanie) drzew i krzewów zmieniających charakter siedlisk, w miarę możliwości wprowadzenie kontrolowanego wypasu zwierząt gospodarskich		
9	1. Inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin, zwierząt i grzybów. 2. Monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów. 3. Prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych. 4. Prowadzenie badań naukowych, których wyniki mogą być wykorzystane w planowaniu i realizacji ochrony przyrody	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
10	Pielęgnacja Skarpy Zapusty przez usuwanie drzew i krzewów zmieniających kserotermiczny charakter siedliska	0,7 ha	Oddziały –2j, 2o
11	Ograniczenie liczebności populacji dzika (<i>Sus scrofa</i>) ze względu na zagrożenie rozprzestrzeniania się wirusa Afrykańskiego Pomoru Świń, w drodze odstrzału sanitarnego oraz usuwanie padłych osobników	Do 0.1 osobnika/km ²	Obszar ochrony czynnej

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Usuwanie poza teren ŚPN pojawiających się w zbiornikach wodnych, ciekach i źródłiskach zanieczyszczeń stałych (odpadów), w szczególności z miejsc ich gromadzenia się, takich jak tamy bobrowe, przeszkody naturalne i sztuczne, miejsca wirowania wody	Według potrzeb	Zbiorniki, ciek wodne (stałe i okresowe) oraz źródliska na obszarze ochrony czynnej
2	1. Inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin i zwierząt wodnych. 2. Monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin i zwierząt wodnych. 3. Prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych. 4. Prowadzenie badań naukowych, których wyniki	Według potrzeb	Zbiorniki, ciek wodne (stałe i okresowe) oraz źródliska na obszarze ochrony czynnej

	mogą być wykorzystane w planowaniu i realizacji ochrony przyrody		
3	Cykliczne, badanie poziomu i przepływu wód powierzchniowych	2 punkty pomiarowe	Rzeka Czarna Woda - oddział 39d oraz źródło Św. Franciszka – oddział 147d
4	Spowalnianie odpływu wód powierzchniowych na ciekach przepływających przez Park, przez: 1) zasypywanie zbędnych odcinków rowów melioracyjnych; 2) budowę zastawek i przyhamowań na ciekach (z materiałów miejscowych – kłody, kamienie)	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

D. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Konserwacja i zabezpieczanie, w szczególności przez impregnację, malowanie, wymianę zniszczonych elementów, oczyszczanie, a także prace przy zieleni, w kierunku zachowania obiektów lokalnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych; pomników, mogił.	Według potrzeb	Obszar ŚPN
2	Likwidacja miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów, sprzątanie i wywóz porzuconych odpadów	Według potrzeb	Obszar ŚPN
3	Zapobieganie fekalizacji ekosystemów przez ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet	Według potrzeb	Obszar ŚPN
4	Wykonanie korekty podziału powierzchniowego gruntów ŚPN i zmiany numeracji oddziałów i wydzieleń	Według potrzeb	Obszar ŚPN
5	Przygotowanie terenu pod miejsca przejściowego składowania drewna pozyskanego w ramach zadań ochronnych	2 powierzchnie po ok. 50 arów	Oddz. 5Apn
6	Przygotowanie dokumentacji projektowej dotyczącej zadania „Ochrona ekosystemów leśnych O.O. Święta Katarzyna, przez właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego oraz budowa edukacyjnej wieży obserwacyjnej na Łysicy	1 komplet	Szlak czerwony na odcinku Św. Katarzyna – Kakonin
7	Przystosowanie przyrodniczo – kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa	Według projektu	Przyrodniczo-kulturowa ścieżka

	Słupia – Św. Katarzyna, do ruchu turystycznego z dopuszczeniem ruchu rowerowego, przez prace ziemne i budowę infrastruktury turystyczno-informacyjnej		edukacyjna „Śladem Kolejki wąskotorowej”
8	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej na Przełęcz Hucką do ruchu turystycznego, przez prace ziemne, odkrzaczanie i budowę infrastruktury turystyczno-informacyjnej wg PSI	Według potrzeb z zakresem prac ograniczonym do niezbędnego minimum	Obszar ochrony czynnej w O.O. Święty Krzyż
9	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej na Przełęcz Św. Mikołaja do ruchu turystycznego, przez prace ziemne, odkrzaczanie i budowę infrastruktury turystyczno-informacyjnej wg Parkowego Systemu Informacji	Według potrzeb z zakresem prac ograniczonym do niezbędnego minimum	Obszar ochrony czynnej w O.O. Dąbrowa i O.O. Św. Katarzyna
10	Przystosowanie pieszej ścieżki edukacyjnej Bukowa Góra – Wilków do ruchu turystycznego, wraz z dopuszczeniem ruchu rowerowego, przez prace ziemne, odkrzaczanie i budowę infrastruktury turystyczno-informacyjnej wg Parkowego Systemu Informacji	Według potrzeb z zakresem prac ograniczonym do niezbędnego minimum	Obszar ochrony ścisłej w O.O. Klonów
11	Konserwacja i naprawa istniejących urządzeń turystycznych: 1) bramy wejściowe; 2) punkty obsługi zwiedzających; 3) schrony przeciwdeszczowe; 4) wiata edukacyjna; 5) pomosty piesze	1) 10 szt. 2) 3 szt. 3) 5 szt. 4) 1 szt. 5) 300 m	Miejsca udostępnione w celach turystycznych i edukacyjnych
12	Wymiana istniejących uszkodzonych urządzeń turystycznych na nowe wg Parkowego Systemu Informacji: 1) schrony przeciwdeszczowe; 2) stojaki pod tablice; 3) ogrodzenia; 4) stoły; 5) ławki; 6) kosze na odpady; 7) drogowskazy	1) 4 szt. 2) 10 szt. 3) 600 m 4) 20 szt. 5) 60 szt. 6) 20 szt. 7) 30 szt.	Miejsca udostępnione w celach turystycznych i edukacyjnych
13	Wykonanie i montaż nowych urządzeń wg Parkowego Systemu Informacji: 1) tablice powitalne; 2) drogowskazy; 3) stojaki na rowery; 4) ogrodzenia	1) 26 szt. 2) 20 szt. 3) 10 szt. 4) 300 m	Miejsca udostępnione w celach turystycznych i edukacyjnych

14	Oznakowanie terenu Parku, a w szczególności miejsc udostępnionych przez wykonanie i montaż tablic informacyjnych i ostrzegawczych na urządzeniach wykonanych wg Parkowego Systemu Informacji	Według potrzeb	Obszar ŚPN
----	--	----------------	------------

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Prowadzenie zabiegów gospodarczych zgodnych z zasadami zrównoważonej gospodarki leśnej, z uwzględnieniem ograniczeń w zakresie sposobów i terminów ich realizacji, koniecznych dla zachowania właściwego stanu ochrony komponentów biocenozy ŚPN	Według potrzeb na łącznej powierzchni 4,81 ha	Oddziały – 8Ax, 196c, 181i, 195n, 195s-t, 195ax, 195cx-fx, 148a
2	Prowadzenie prac pielęgnacyjnych w drzewostanie pod kątem wykorzystywania miejsca na potrzeby edukacyjne, turystyczne, rekreacyjne lub sportowe	Według potrzeb na powierzchni 1,47 ha	Oddział 8Am
3	Inwentaryzacja i monitorowanie występowania obcych geograficznie gatunków roślin, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych oraz ich eliminacja w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla ekosystemów ŚPN	Według potrzeb i stwierdzenia zagrożenia wynikających z prowadzonej na bieżąco inwentaryzacji	Obszar ochrony krajobrazowej
4	Zbieranie i usuwanie poza teren ŚPN pojawiających się zanieczyszczeń stałych (odpadów)	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej pozostający we władaniu ŚPN
5	Zapobieganie fekalizacji ekosystemów przez ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet	Według potrzeb	Miejsca udostępnione na obszarze ochrony krajobrazowej
6	Budowa ścieżki rowerowej ze Św. Katarzyny do Podgórze	2 km	Obszar ochrony krajobrazowej

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Wykaszanie łąk wraz z wywozem ściętej biomasy	3,70 ha	Oddziały – 39Pb, 8Ah, 8Ak-l, 239Pa, 54h
2	Koszenie łąk w celu utrzymania ich w dobrej kulturze rolnej ³⁾	11,35	Oddziały – 8Aa-c, 8At, 8Ay-z, 8Abx, 8Adx, 64sw, 229g-h
3	Inwentaryzacja i monitorowanie występowania obcych geograficznie gatunków roślin, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych oraz ich eliminacja w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla ekosystemów ŚPN	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
4	Zbieranie i usuwanie poza teren ŚPN, pojawiających się zanieczyszczeń stałych (odpady)	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej pozostający we władaniu ŚPN
5	Budowa, konserwacja naprawa i wymiana: 1) infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej na szlakach turystycznych oraz ścieżkach i obiektach edukacyjnych – według Parkowego Systemu Informacji; 2) nawierzchni szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych w szczególności przez profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków poerozyjnych, naprawa rowów odpływowych i przepustów, wykonanie rowków odpływowych kierujących wodę do wnętrza lasu na ich stromych odcinkach	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej, grunty bezpośrednio przylegające do terenów udostępnionych
6	1. Ścinanie lub obalanie pojedynczych drzew oraz prowadzenie prac chirurgii drzew przy szlakach turystycznych, ścieżkach i obiektach edukacyjnych, przy drogach oraz w innych miejscach udostępnionych, zagrażających bezpieczeństwu osób. 2. Odkrzaczanie szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych przez ręczne i mechaniczne wycinanie krzewów oraz młodego podrostu drzew celem prawidłowego	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej, grunty bezpośrednio przylegające do terenów udostępnionych i dróg

	kształtowania ruchu turystycznego		
7	Kształtowanie okrajka między lasem a terenem otwartym przy obiektach administracyjnych i mieszkalnych Parku, przez formowanie lub usuwanie drzew i wysokich krzewów w pasie do 25 m od ścian budynków	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
8	Usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu osób i mieniu w ŚPN oraz w bezpośrednim sąsiedztwie poza granicą ŚPN	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
9	Formowanie drzew i krzewów stanowiących żywopłoty, zakrzaczenia i zadrzewienia przy osadach służbowych ŚPN	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
10	Ochrona ekosystemów nieleśnych i zachowanie walorów krajobrazu rolniczego przez wydzierżawianie gruntów rolnikom, w celu przeprowadzanie zabiegów: 1) koszenia; 2) usuwania pokosu; 3) ekstensywnego wypasu; 4) zapewnienie dojazdu do gospodarstw i gruntów użytkowanych rolniczo	24,86 ha	Obwody ochronne: 1) Święty Krzyż, oddziały – 80d, 80h, 80j-k, 80n; 2) Dąbrowa, oddziały – 64z, 64ax; 3) Podgórze, oddziały – 8Aa-c, 63h, 63j, 63r; 4) Klonów, oddziały: 213a-b, 213f-g, 229l, 230a, 230c, 230f-g, 230j, 238f-g
11	Usuwanie drzew i krzewów na terenie przewidzianym pod budowę nowego centrum edukacyjnego	1,69 ha	Oddziały – 196c-d, 196m-n
12	Wykonanie korekty podziału powierzchniowego gruntów ŚPN i zmiany numeracji oddziałów i wydzieleń	Według potrzeb	Obszar ŚPN

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Usuwanie poza teren ŚPN pojawiających się w zbiornikach wodnych, ciekach i źródłiskach zanieczyszczeń stałych (odpadów), szczególnie	Według potrzeb	Zbiorniki, ciek wodne (stałe i okresowe) oraz

	z miejsc ich większego gromadzenia się, takich jak tamy bobrowe, przeszkody naturalne i sztuczne, miejsca wirowania wody		źródłiska na obszarze ochrony krajobrazowej
2	Cykliczne badanie poziomu wód gruntowych	4 punkty pomiarowe	Oddziały – 19i, 54o, 148p, 181g
3	Utrzymanie i rewitalizacja „Stawów biskupich” w Ogrodzie dendrologicznym w Bodzentynie przez zabiegi melioracyjne oraz kształtowanie roślinności towarzyszącej	5 stawów	Oddz. 8An

D. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Przygotowanie dokumentacji projektowej i budowa centrum edukacji przyrodniczej ŚPN wraz z wystawą stałą	1 komplet	Oddziały –196 b-d, 196m-n, 196p
2	Upowszechnianie wiedzy o ŚPN, wiedzy przyrodniczej, ekologicznej i zasad zrównoważonego rozwoju przez działania edukacyjne i informacyjne, w szczególności: 1) prowadzenie zajęć edukacyjnych, ośrodków edukacyjnych i punktów informacyjnych; 2) organizację wydarzeń edukacyjnych (festiwale, szkolenia, warsztaty, wycieczki edukacyjne, konkursy, wernisaże, wystawy, festyny, kampanie informacyjne i promocyjne); 3) działalność wydawnicza; 4) organizacja sympozjów; 5) organizacja seminariów, konferencji	Według potrzeb	Obszar ŚPN oraz okazjonalnie poza ŚPN (inne imprezy edukacyjne)
3	1. Kompleksowa modernizacja i adaptacja do celów edukacyjno-turystycznych obiektów architektury drewnianej na terenie ŚPN, w tym budynków zabytkowych dawnej administracji leśnej wraz z utworzeniem zaplecza administracyjno-technicznego. 2. Edukacyjne i turystyczne zagospodarowanie terenu Ogrodu dendrologicznego w Bodzentynie	1 kompleks	Oddział 8A
4	Działalność Muzeum Przyrodniczego ŚPN w tym konserwacja i modernizacja wystawy i obiektu Muzeum	1 obiekt	Muzeum Przyrodnicze ŚPN na Świętym Krzyżu
5	Działalność Ośrodka edukacyjnego ŚPN w Bodzentynie w tym konserwacja i modernizacja	1 obiekt	Ośrodek edukacyjny

	zaplecza edukacyjnego oraz obiektu		w Bodzentynie
6	Utrzymanie Galerii widokowej na gołoborzu przez konserwację i modernizację obiektu	1 obiekt	Galeria widokowa na gołoborzu na Łysej Górze
7	Nabywanie nieruchomości niestanowiących własności Skarbu Państwa, w celu zapewnienia większej skuteczności ochrony wybranych fragmentów siedlisk bądź możliwości wprowadzenia zabiegów ochrony czynnej na wybranych fragmentach siedlisk	Według potrzeb	Obszar ŚPN
8	Usuwanie wyrobów zawierających azbest przez: 1) likwidację nielegalnych składowisk; 2) wymianę pokryć dachowych na nowe w obiektach stanowiących własność ŚPN	Według potrzeb	Obszar ŚPN
9	Rozbiórka zbędnych obiektów budowlanych, będących własnością ŚPN	Według potrzeb	Obszar ŚPN
10	Przebudowa lub remont parkingu w miejscowości Nowa Słupia, dz. ewid. nr 1191/1	1 obiekt	Nowa Słupia nr dz. 1191/1
11	Zbieranie i usuwanie poza teren ŚPN pojawiających się zanieczyszczeń stałych (odpady)	Według potrzeb	Obszar ŚPN
12	Zapobieganie fekalizacji ekosystemów przez ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet	Według potrzeb	Obszar ŚPN

Objaśnienia:

- 1) Podział na oddziały oznaczone liczbą i wydzielania oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą gospodarczą Świętokrzyskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, skala 1:5000, według stanu na dzień 01.01.2014 r. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Świętokrzyskiego Parku Narodowego w miejscowości Bodzentyn.
- 2) ŚPN – Świętokrzyski Park Narodowy.
- 3) Należy przez to rozumieć zachowywanie:
  - 1) norm, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (Dz. U. poz. 344, ze zm.);
  - 2) wymogów wzajemnej zgodności, o których mowa w obwieszczeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2015 w sprawie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy (M.P. poz. 329, ze zm.).

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobu ochrony
1	Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)	Ochrona stanowisk i osobników	1. Usuwanie drzew i krzewów zakłócających wzrost. 2. Ręczne odchwaszczenie gleby w miejscach pielęgnacji
2	Pełnik europejski (<i>Trollius europaeus</i>)	Ochrona stanowisk	Zapobieganie pojawianiu się niepożądanych gatunków roślin przez ich wykaszanie na stanowiskach i wokół stanowisk roślin chronionych, z usunięciem skoszonej biomasy
3	Rosiczka okrągłolistna (<i>Drosera rotundifolia</i>)	Ochrona stanowisk	Zapobieganie pojawianiu się niepożądanych gatunków roślin przez ich wykaszanie na stanowiskach i wokół stanowisk rosiczki okrągłolistnej, z usunięciem skoszonej biomasy
4	Modrzew (<i>Larix decidua</i>), w tym podgatunek modrzewia polskiego (<i>Larix decidua ssp. polonica</i>)	Ochrona rodzimego geograficznie fenotypu gatunku	Zachowywanie stanowisk z modrzewiem, lokalnej subpopulacji oraz usuwanie subpopulacji obcych
5	Występujące na terenie ŚPN ¹⁾ gatunki roślin zamieszczone w załączniku nr II dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory	Obejmowanie właściwą ochroną rozpoznawanych miejsc występowania poszczególnych gatunków	1. Prowadzenie metodami niskoinwazyjnymi inwentaryzacji miejsc występowania i monitoringu liczebności poszczególnych gatunków oraz gromadzenie materiałów dokumentacyjnych. 2. Wprowadzanie właściwych sposobów ochrony miejsc występowania poszczególnych gatunków. 3. Ograniczanie dostępu i wzmożony dozór w miejscach występowania gatunków w celu eliminacji lub ograniczenia niszczenia lub pozyskiwania

			4. Prowadzenie badań naukowych przez pracowników i podmioty zewnętrzne
--	--	--	--

II. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobu ochrony
1	1. Przeplatka aurinia (<i>Euphydras aurinia</i>). 2. Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	Ochrona stanowisk	1. Zapobieganie pojawianiu się niepożądanych gatunków drzew i krzewów przez wykaszanie łąk, z usunięciem skoszonej biomasy oraz usuwanie z nich zakrzaczeń w nieregularnych płatach z wyłączeniem płatów z dużym udziałem czarcikęsu łąkowego (<i>Succisa pratensis</i>). 2. Zapobieganie przesuszeniu łąk przez tworzenie zatamowań z miejscowego materiału naturalnego na dawnych rowach odwadniających występujących na niektórych stanowiskach
2	Poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	Ochrona stanowiska	1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej w miejscu występowania gatunku. 2. Wykaszanie powierzchni (w nieregularnych płatach), z usunięciem biomasy
3	Rzadkie i zagrożone kalcifilne gatunki ślimaków związane z siedliskiem ukształtowanym dawnymi czynnikami antropogenicznymi	Ochrona stanowiska	Kształtowanie kępowo występujących, nasłonecznionych zarośli bzu czarnego wśród pojedynczych starych drzew owocowych przez usuwanie górujących nad nimi drzew; utrzymanie rumowiska po dawnym domu mieszkalnym naczelnika więzienia (w obrysie jego fundamentu, w miejscach gdzie jest jeszcze widoczny lub częściowa odbudowa tego obrysu z wykorzystaniem tradycyjnej zaprawy wapiennej). Ustawienie tablicy

			edukacyjnej (oddział 115cx)
4	Występujące na terenie ŚPN gatunki zwierząt z załącznika nr II dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz gatunki ptaków z załącznika nr I dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa	Obejmowanie miejsc występowania i rozrodu właściwą ochroną	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie metodami niskoinwazyjnymi inwentaryzacji miejsc występowania i monitoringu liczebności poszczególnych gatunków oraz gromadzenie materiałów dokumentacyjnych. 2. Wprowadzanie właściwych sposobów ochrony miejsc występowania i rozrodu poszczególnych gatunków. 3. Ograniczanie dostępu i wzmożony dozór w miejscach występowania gatunków w celu eliminacji lub ograniczania płoszenia lub pozyskiwania. 4. Prowadzenie badań naukowych przez pracowników i podmioty zewnętrzne.
5	Płazy	Ochrona dwóch stanowisk	Utrzymanie miejsc rozrodu w oddziałach 115m oraz 19c i 19j

Objaśnienia:

¹⁾ ŚPN – Świętokrzyski Park Narodowy.

**WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ
ORAZ KRAJOBRAZOWĄ**

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem (ha)
1	Ochrona ścisła	Oddziały – 1Ba-l, 1Ca-i, 2Ai-j, 2Ba-h, 2Ca-p, 4Aa, 30h-l, 42ax, 42m, 42p-z, 63a-c, 66a, 67a, 83f, 84b-c, 85k, 86l, 87c, 88b, 89j, 90d, 91d, 92c, 93c,f, 94ax, 95b-d, 96b-c, 97b, 98b-c, 99b-c, 100c-f, 101g-h, 102a-d, 103a-g, 104a-g, 105a-g, 106a-h, 107a-c, 108a-g, 109a-i, 110j, 110m, 112a-b, 112d-f, 113a-g, 114a-h, 115a-h, 115p-z, 116a-g, 117a-k, 118a-h, 119a-b, 120a-b, 121a-b, 122a-c, 123a-d, 124a-d, 125a-c, 126a-d, 127a-g, 128a-c, 129a-b, 130a-d, 131a, 132a-c, 133a-f, 134a-c, 135a-f, 136a-f, 137a-b, 138a-c, 139a-f, 140a-d, 141a-g, 142a, 143a, 144a, 145a-b, 146a-f, 149a-c, 150a-c, 151a, 152a-b, 153a, 154a-d, 155a-d, 156a-g, 157a-f, 158a-h, 159a-b, 160a,b,c,d, 161a,b,c,d, 162a,b,c,d,f, 163a, 164a, 165a-i, 166a,b,c,d, 167a-k, 168a-h, 169a-i, 170a-k, 171a-g, 172a-i, 179a, 180a, 186a, 187a, 188a, 199a-d, 200a-j, 201a-f, 205a-h, 206a-c, 248d, 248f, 249a, 249c-f, 250a-j, 251a-g, 252a-f, 253a-c, 254a-c, 258a-i, 259a-f, 260a-c, 261a-c, 262a-c, 263a-f, 265a-g, 265i-j, 266a-j	2910,5673
2	Ochrona czynna	Oddziały – 1a-c, 1Aa-j, 2a-j, 2Aa-h, 3a-g, 3Aa-l, 4a-c, 4Ab-h, 4Ak-l, 5a, 5c-d, 5Aa-x, 6a, 7a-f, 8a (z wył. dz. ew. 8/1), 8b-f, 9a (z wył. dz. ew. 9/1), 9b-h, 10a-f, 11f-p, 12a, 12c-j, 12l, 13a-d, 14a-b, 14d-n, 15a-c, 16a-c, 17a-l, 18a-t, 19a-b, 19d-g, 19l-y, 20a-j, 21a-d, 22a-m, 23a-l, 23Pa, 24a-j, 25a-b, 26a-d, 26h-i (z wył. dz. ew. 26/4), 26j, 26l-o (z wył. dz. ew. 26/5), 26p, 27a-c, 28a-d, 29a-n, 30a-g, 31a-f, 32a-d, 33a-j, 34a-f, 35a-g, 36a-d, 37a-k, 37m-r, 38a-k, 39a-o, 39Sd-f, 40a-w, 41a-w, 42a-l, 42n-o, 43a-h, 44a-l, 45a (z wył. dz. ew.4313/1, 4313/2, 4313/3, 45/4, 45/5, 45/6), 45b (z wył. dz. ew. 4043/1, 4044/1), 45c (z wył. dz. ew. 45/8, 45/9), 45d-j (z wył. dz. ew. 2948/2213), 45k (z wył. dz. ew. 4052/1), 45l (z wył. dz. ew. 4050/1, 4049/1), 46a-c, 47a-c, 48a-c, 49a-d, 50a-k, 51a-d, 52a-d, 53a-d, 54a-n, 55a-h, 56a-o, 56Pb, 57a-m, 58a-g, 59a-p, 60a-k, 60Pc, 61a-n, 62a-c (z wył. dz. ew. 62/3), 62 d-g (z wył. dz. ew. 62/5, 4316/1), 62h-o, 63d-f (z wył. dz. ew. 4336/2),	4460,8679

		63g, 63l-p, 63x, 64a-c, 64f-g, 64m-p, 65a-c, 68a-h, 69a-g, 70a-f, 71a-c, 72a-k, 73a-k, 73Pa, 74a-f, 75a-f, 76a-c, 77a-c, 78a-c, 79a-g, 80a-c, 81a-d, 82a-c, 83a-d, 84a, 85a-j, 86a-k, 87a-b, 88a, 89a-i, 90a-c, 91a-c, 92a-b, 93a-b, 93d, 94a-y, 95a, 96a, 97a, 98a, 99a, 100a,b, 101a-f, 110a-l, 111a-j, 112c, 115cx, 115j, 115l-m, 115o, 119c-k, 120c-d, 121c, 122d-f, 147a-c (z wył. dz. ew. 380/7,380/9), 147d-j, 148b-h, 148k-n, 148s-t (z wył. dz. ew. 379/1,379/2, 379/5,380/4), 148w, 163b-c, 164b-f, 165j-k, 166f, 173a-d (z wył. dz. ew. 418/4,418/8), 173f-h, 174a-c, 175a-d, 176a-c, 177a-d, 178a-c, 179b-f, 180b-d, 181a-f, 182a-j, 183a-f, 184a-d, 185a-d, 185g-t, 186b-g, 187b-g, 188b-g, 189a-h, 189j-k, 190a-h, 191a-f, 192a-h, 193a-g, 194a-g, 195a-j, 196s-w, 197a-h, 198a-g, 202a-n, 203a-i, 203l-m, 204a-d, 207a-f, 208a-c, 209a-i, 210a-f, 211a-d (z wył. dz. ew. 520/1), 211f (z wył. dz. ew.520/1), 212a-c, (z wył. dz. ew.521/1), 213h-n (z wył. dz. ew. 522/1), 213o (z wył. dz. ew. 522/1), 213p (z wył. dz. ew. 522/1), 214a-d, 215a-c, 216a-c, 217a, 218a, 219a-b, 220a, 221a-b, 222a-b, 223a-b, 224a, 225a-b, 226a-d, 227a-b, 228a-d, 229a-d, 229m, 230d, 230h-i, 230k-r, 231a-d, 232a, 233a, 234a, 235a, 236a-n, 237a-i, 238a-d, 239a-j, 240a-c, 240Pa-b, 241a, 242a-b, 243a-b, 244a-c, 245a-d, 246a-b, 247a-j, 248a-c, 248g-s, 249b, 251h, 251Pc, 255a-g, 256a-f, 257a-m, 264a-j, 265h, 265k, 267a-c, 268a-c	
3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały – 2k-o, 2Pa-k, 4Ai-j, 4ASa-b, 5b, 8a (tylko dz. ew. 8/1), 8Aa-c, 8Af, 8Ah-z, 8Aax-dx, 8Pp, 8Sc-i, 8Sp, 9a (tylko dz. ew. 9/1), 11a-d, 11Pa-z, 11Pax-lx, 12b, 12k, 12Pa, 13Pa-f, 14c, 14Pa-h, 19c, 19h-k, 19o, 20Pa-z, 20Pax-zx, 20Pay-hy, 23Pb, 23Pd, 24Pa-b, 26f-g, 26i (tylko dz. ew. 26/4), 26k, 26o (tylko dz. ew. 26/5) 26Pa-c, 30Pa-z, 30Pax-mx, 30Pox-sx, 36Pa-b, 39Pa-g, 39Sa-c, 40Pa, 41Pa-d, 42Pa-f, 42Sa, 43Pa, 44Pa-p, 45Pa-i, 45a (tylko dz. ew. 45/4, 45/5, 45/6, 4313/1, 4313/2, 4313/3), 45b (tylko dz. ew. 4043/1, 4044/1), 45c (tylko dz. ew. 45/8, 45/9), 45j (tylko dz. ew. 2948/2213), 45k (tylko dz. ew. 4052/1), 45l (tylko dz. ew. 4049/1, 4050/1), 54h, 54o, 56Pa, 56Pc-i, 57Pa, 59Pa-c, 60Pa-b, 60Pd-f, 61Pa-f, 62Pa-l, 62c (tylko dz. ew. 62/3), 62g (tylko dz. ew. 62/5, 4316/1), 63f (tylko dz. ew. 4336/2), 63h-k, 63r-w, 64h-l, 64r-z, 64ax-bx, 64Pa, 71Pa, 72Pa-d, 80d-n, 115i, 115k, 115n, 115ax,bx, 115Pb-c, 115Sa-b, 119l, 147c (tylko dz. ew. 380/4, 380/7, 380/9), 148a, 148i-j, 148o-r, 148t (tylko	260,9053

	dz. ew. 379/1, 379/2, 379/5), 148Sa-b, 173d (tylko dz.ew.418/4, 418/8), 175Sa-m, 181g-m, 181Sa-b, 185f, 189i, 195k-z, 195ax-fx, 196a-d, 196j-p, 196Sd-i, 196Sm-r, 198Pa-o, 202o, 202Pa-c, 202Sd-g, 203j-k, 211Sa, 211d-f (tylko dz. ew. 520/1), 212c (tylko dz. ew. 521/1), 213a-g, 213n-p (tylko dz. ew. 522/1), 229f-l, 229Sa, 230a-c, 230f-g, 230j, 230Sa-c, 238f-i, 239Pb, 239Pd, 240Pc-z, 240Pax-fx, 240Sa-d, 240Si, 246Pa-z, 246Pax-cx, 246Sa-b, 248Pa, 248Pc, 248Pk, 249Pa-c, 251Pa, 251Pd-h	
Razem		7632,3405

- ¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i pododdziały oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą gospodarczą Świętokrzyskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, skala 1:5000, według stanu na dzień 01.01.2014 r. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Świętokrzyskiego Parku Narodowego w miejscowości Bodzentyn.

**USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH EDUKACYJNYCH,
TURYSTYCZNYCH, KULTUROWYCH, REKREACYJNYCH, SPORTOWYCH,
FOTOGRAFIOWANIA I FILMOWANIA ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB
MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE w TYCH MIEJSCACH**

I. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Tereny ćwiczeń edukacyjnych w oddziale 8Ah, 8Aj, 8Al, 8Ak, 8Am, 8An, 8Ao w Bodzentynie	500
2	Teren Muzeum Przyrodniczego na Świętym Krzyżu w oddziale 115ax	150
3	Galeria widokowa na gołoborzu na Łysej Górze w oddziale 116f oraz 116g	200
4	Przyrodnicza ścieżka edukacyjna (Łysica) w oddziałach – 146b, 146f, 147d-g, 147j, 2Cb, 2Ch-j, 2Cp, 173a, 172a-b, 171a, 170a	500
5	Przyrodnicza ścieżka edukacyjna (Huta Szklana – Św. Krzyż) w oddziałach – 115Sb, 116f-g, 117d, 117i-j, 118f-h, 119f	500
6	Przyrodnicza ścieżka edukacyjna (Nowa Słupia – Św. Krzyż) w oddziałach – 196o, 196s-t, 197f-g, 115Pc,	500
7	Przyrodnicza ścieżka edukacyjna (Trzcianka – Św. Krzyż) w oddziałach – 202n-o, 203a-g, 204a-b, 199d, 200a, 200g-j, 115ax-bx,	500
8	Przyrodniczo-kulturowa ścieżka edukacyjna zielona (Nowa Słupia – Święta Katarzyna) w oddziałach 59p, 75a, 75c, 75f, 76a, 76b, 77a-b, 78a-b, 79a-f, 80a, 81a-b, 82a, 83a-c, 84a, 85j, 86k, 87b, 88a, 89g-i, 90c, 91c, 92a-b, 93b-d, 94t-y, 95a, 96a, 97a, 98a, 99a, 100a, 65c, 66a, 67a, 68b-c, 68h, 69c, 69f-g, 70f, 71a, 72i, 72c, 72g, 72Pa, 72Pd, 72Pi, 72Pk, 73i, 101b-c, 102a, 103a-b, 104a, 109a-c, 109g, 110f-l, 111g, 111j, 146c, 196o,	500
9	Przyrodnicza ścieżka edukacyjna na Przełęcz Hucką	500
10	Przyrodnicza ścieżka edukacyjna na Przełęcz Św. Mikołaja	500
11	Obszar ochrony ścisłej (poza ścieżkami edukacyjnymi oraz terenami ćwiczeń edukacyjnych) udostępnione w ramach zajęć	30

	dydaktycznych pod opieką pracownika ŚPN ²⁾	
12	Obszar ochrony czynnej (poza ścieżkami edukacyjnymi oraz terenami ćwiczeń edukacyjnych) udostępnione w ramach zajęć dydaktycznych pod opieką pracownika ŚPN	50
13	Obszar ochrony krajobrazowej (poza terenami ćwiczeń edukacyjnych w Bodzentynie) udostępnione w ramach zajęć edukacyjnych	100

II. Miejsca udostępniane w celach turystycznych, kulturowych, rekreacyjnych i sportowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Teren zabytkowego zespołu klasztorowego na Świętym Krzyżu w oddziale – 115ax-bx	5000, a podczas uroczystości religijnych - bez ograniczeń.
2	Teren pomnika „Krzyże Katyńskie” w Hucie Szklanej w oddziale 119l	50, a podczas uroczystości okolicznościowych - bez ograniczeń
3	Teren cmentarza Więźniów i Jeńców Radzieckich w oddziale 115n na Świętym Krzyżu	50, a podczas uroczystości okolicznościowych - bez ograniczeń
4	Zbiorowe mogiły mieszkańców pomordowanych w czasie II Wojny Światowej w oddz. 146c w Świętej Katarzynie	50, a podczas uroczystości okolicznościowych - bez ograniczeń
5	Zbiorowa mogiła mieszkańców pomordowanych w czasie II Wojny Światowej w oddziale 196t w Nowej Słupi	50, a podczas uroczystości okolicznościowych bez ograniczeń
6	Szlak czerwony Święta Katarzyna – Trzcianka w oddziałach – 115ax-cx, 115Pb-c, 115Sb, 140d, 141d, 146b-c, 146f, 147d-g, 147j, 148Sb, 163a-c, 164a-b, 165a-c, 166a, 167a-b, 168a, 169a, 170a-b, 171a, 172a-b, 173a, 175b-d, 175Sa, 176c, 177d, 178a-c, 179b-f, 180d, 181b, 181f-g, 182f-h, 182j, 188b, 188d, 188g, 199d, 200g-j, 202k, 202n-o, 203a-g, 204a-b, 1Cd, 2Cb-d, 2Ch-j, 2Cp	3000

7	Galeria widokowa na gołoborzu w oddziałach – 116f-g	200
8	Szlak niebieski Święta Katarzyna – Bodzentyn w oddziałach – 148Sb, 148k, 148m-n, 148s, 147d, 146b-c, 111g, 111j, 110f-j, 110l, 109a, 109c, 109f, 109g, 9a-f, 8a, 73i, 72c-d, 72k, 59Pa-b, 59a-c, 59j, 59p, 44Pp, 44Po, 44a, 44j, 43a, 43d, 43g-h, 25a-b, 15a, 15c, 10d-f	1000
9	Szlak niebieski Nowa Słupia – Święty Krzyż w oddziałach – 115ax, 115Pb-c, 196o, 196s, 197a, 197d-g	1000, a podczas imprez religijnych bez ograniczeń
10	Parking w oddziale 196j w Nowej Słupi	50, a podczas imprez gminnych bez ograniczeń
11	Kompleks „leśniczówka Nowa Słupia” położony w miejscowości Nowa Słupia przy ul. Świętokrzyskiej (działki ew. nr 1193/1, 1194/1, 1195/1, 1206/1, 1207/1, 1208/1, 1213/3)	2000
12	Teren schroniska PTTK „Jodełka” w Świętej Katarzynie (oddział 148i)	300
13	Szlak zielony Łączna – Bodzentyn w oddziałach – 229a, 228a-b, 227a, 219a, 226a-b, 218a, 225a, 224a, 216b-c, 215a-c, 214a-c, 213i, 213k-n, 212b-c, 211d-f	1000
14	Szlak żółty: Klonów – Bukowa Góra w oddziałach – 227a-b, 226a-b, 229Sa	500
15	Szlak czarny Chełmowa Góra w oddziałach – 3Aa, 3Af, 3Ai, 3Ak, 2Aa, 2Ah, 1Aa-b, 1Ad, 1Af, 1Ah	500
16	Przyrodnicza ścieżka edukacyjna niebieska (Huta Szklana – Św. Krzyż) w oddziałach – 115Sb, 116f-g, 117d, 117i-j, 118f-h, 119f	500
17	Przyrodnicza ścieżka edukacyjna czerwona (Nowa Słupia – Św. Krzyż) w oddziałach –196o, 196s, 197a, 197d-g, 115Pb-c	500
18	Przyrodniczo-kulturowa ścieżka edukacyjna „Śladem kolejki wąskotorowej Nowa Słupia – Św. Katarzyna” od Nowej Słupi do szlaku niebieskiego przy „Słupskim Wekslu” w oddziałach –59p, 65c, 66a, 67a, 68h, 68b-c, 69c, 69f-g, 70f, 71a, 72i, 72c, 72g, 72Pa, 72Pd, 72Pk, 72Pi, 73i, 75f, 75c, 75a, 76a-b, 77a-b, 78a-b, 79a-f, 80a, 81a-b, 82a, 83a-c, 84a, 85j, 86k, 87b, 88a, 89g-i, 90c, 91c, 92a-b, 93b-d, 94t-y, 95a, 96a, 97a, 98a, 99a, 100a, 101b-c, 102a, 103a-b, 104a, 109a-c, g, 110f-l, 111g, 111j, 146c, 196o	500
19	Ścieżka rowerowa Podgórze – Św. Katarzyna	500
20	Odcinek ścieżki edukacyjnej od przyrodniczo - kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna do Przełęczy Huckiej	500

21	Odcinek ścieżki edukacyjnej od przyrodniczo - kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna do Kapliczki „Mikołaja”	500
----	--	-----

III. Miejsca udostępnione w celu fotografowania i filmowania

Miejsce udostępniane	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Cały teren ŚPN	20

Objaśnienia:

- 1) Podział na oddziały oznaczone liczbą i wydzielenia oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą gospodarczą Świętokrzyskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, skala 1:5000, według stanu na dzień 01.01.2014 r. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Świętokrzyskiego Parku Narodowego w miejscowości Bodzentyn.
- 2) ŚPN – Świętokrzyski Park Narodowy